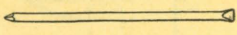
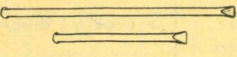
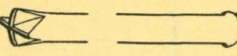
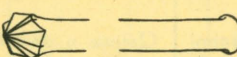

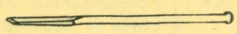
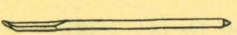
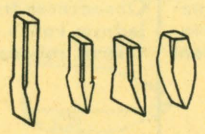
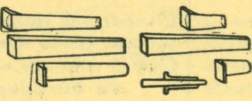
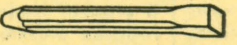

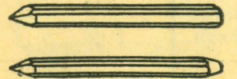

Narzędzia kamieniarskie

Nazwy narzędzi

PN
B-354

Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
Dział I. Dług, wiertła i kliny. Nr Nr (1 ÷ 20)					
1	Dług		Bezpośrednie uderzenie i podważanie.		Łom.
2	* Wiertło płaskie		Wybijanie i wiercenie otworów.		Bor.
3	* Wiertło krzyżowe		Wiercenie otworów.		Bor krzyżowy.
4	* Wiertło gwiazdyste		Wiercenie otworów.	Ostrze wielokrotne, nachylone względem osi.	Bor gwiazdzysty. Bor koronowy.
5	Wiertło zębate		Wiercenie otworów.	Rurowy przekrój.	Bor zębaty.
6	Dług płaski		Wyłamywanie kamieni uwarstwionych i pokładowych.		
7	Piętak		Wyłamywanie kamieni uwarstwionych i pokładowych, oraz podważanie.	Koniec roboczy wygięty.	
8	Kliny		Rozdzielanie i rozłupywanie kamieni.	Różne wymiary i kształty, zależnie od rodzaju i wymiarów kamieni rozłupywanych.	
9	Kliny składane		Rozdzielanie i rozłupywanie kamieni.		
Dział II. Dłuta. Nr Nr (21 ÷ 40)					
21	Odbijak dłutowy		Odbijanie (odłupywanie) mniejszych nierówności i wyskoków.	Kształt końca roboczego tępy.	
22	* Szczelnik		Nacinanie rysy (szczeliny) w celu wyznaczenia płaszczyzny łupania w kamieniach twardych.		
23	* Szpicak (Grot)		Wyrównywanie i grubsza obróbka powierzchni.		

UWAGA: Narzędzia oznaczone * mogą być wykonane ze stali o przekroju kołowym lub wielokątnym.

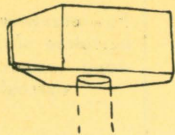
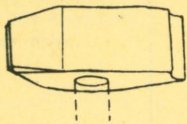
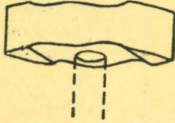
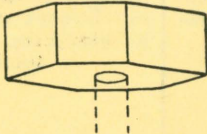
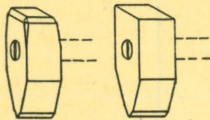
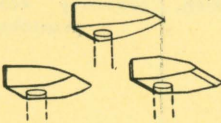
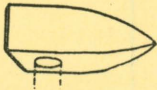
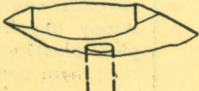
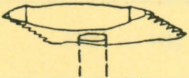
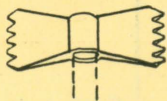
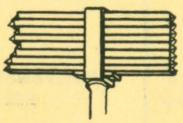
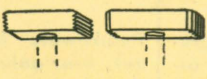
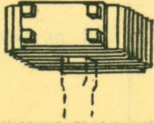
Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
24	* Wpustniak		Wybijanie wpustów i rowków.	Ostrze wąskie i długie.	Nutownik.
25	* Brzeźniak		Obróbka krawędzi.	Szerokość ostrza zbliżona do szerokości trzona.	Bejcyk.
26	* Dłuto wąskie		Wykuwanie wytycznych krawędzi i pasów dla ciosu.	Szerokość ostrza większa od szerokości trzona.	Dłuto płaskie. Szlak.
27	Dłuto szerokie		Czysta obróbka powierzchni kamieni miękkich.	Szerokie i długie ostrze.	Szulerak.
28	* Gradzina		Wyrobienie powierzchni prążkowanych (gradziny).	Ostrze o dwu lub kilku zębach.	
29	Groszkownik dłutowy		Groszkowanie małych powierzchni.	Powierzchnia ostrza nacięta w kształcie czworobocznych ostrosłupów.	

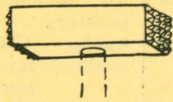
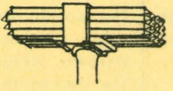
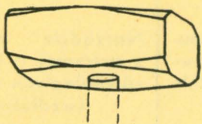
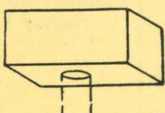
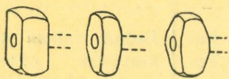
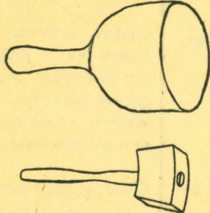
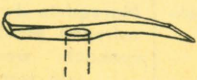
Dział III. Kilofy, oskardy i młoty. Nr Nr (41 ÷ 80)

41	Kilof płaski		Grubsze zbijanie nierówności powierzchniowych skał i kamieni miękkich.	Obsadzenie trzonka przy jednym końcu narzędzia. Ostrze robocze płaskie.	Oskard jednostronny.
42	Kilof dziobowy		Wykuwanie rowków i bruzd. Zbijanie zgrubienia nierówności kamieni miękkich. Spulchnianie gruntu twardego lub zawierającego kawałki twardych domieszek.	Obsadzenie trzonka przy jednym końcu narzędzia. Ostrze robocze w kształcie ostrosłupa.	Szpicak jednostronny. Kilof.
43	Oskard		Grubsze zbijanie nierówności kamieni miękkich. Wykuwanie rowków i bruzd. Spulchnianie gruntu twardego lub z kawałkami twardych domieszek.	Ostrza po obu stronach trzonka, obsadzonego w środku. Jedno ostrze robocze płaskie, drugie dziobowe.	Oskard. Bika. Kilof.
44	Oskard dwudziobowy		Grubsze zbijanie nierówności kamieni miękkich. Wykuwanie rowków i bruzd. Spulchnianie gruntu twardego lub zawierającego twarde domieszki w kawałkach.	Trzonek obsadzony w środku narzędzia. Oba ostrza w kształcie ostrosłupów.	
45	Bruździak		Wycinanie (wykuwanie) bruzd w miękkich skałach i kamieniach dla ich oddzielenia, lub rozłupywania.	Młot jednostronny o długim i wąskim ostrzu.	

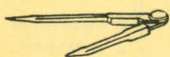

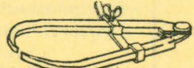

UWAGA: Narzędzia oznaczone * mogą być wykonane ze stali o przekroju kołowym lub wielokątnym.

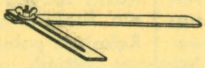

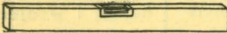
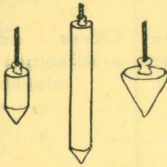
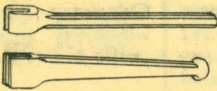
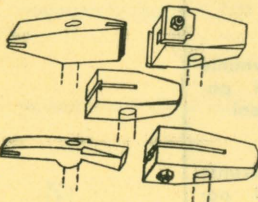
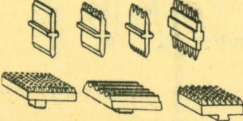
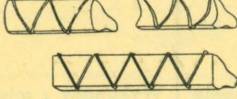
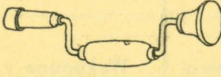
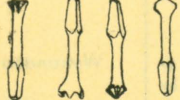
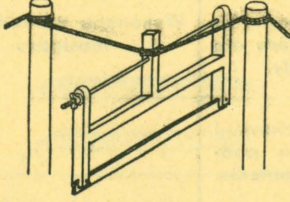
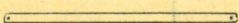
ciąg dalszy na str. 3

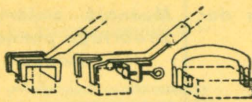

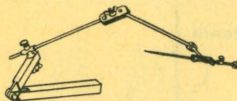
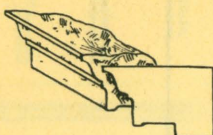
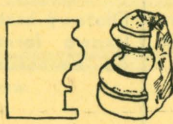
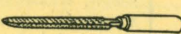

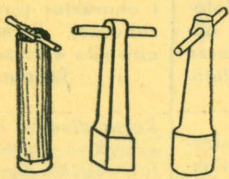
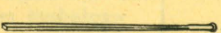

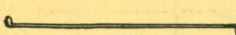
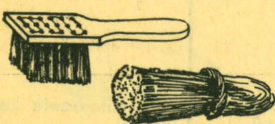
Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
46	Odbijak		Odlupywanie większych kawałków kamienia i rozłupywanie kamieni.	Do pobijania młotem prostym, młotem lub babką. Ostrze ścięte skośnie. Bywa lewy albo prawy.	
47	Odbijak wklęsły		Odlupywanie większych kawałków kamienia przy grubszej obróbce.	Do pobijania młotem innym. Ostrze dwukrawędziowe wklęsłe. Używa się dowolnie lewego lub prawego ostrza.	
48	Rębak		Obrąbywanie i obcinanie występów i nierówności kamieni miękkich.	Narzędzie dwustronne z ostrzami o kierunkach równoległych do trzonka (wzdłużnych).	
49	Płytownik		Obrąbywanie i obcinanie występów i nierówności kamieni miękkich oraz rozłupywanie kamieni na mniejsze, ograniczone jedną lub paru powierzchniami, zbliżonymi do płaszczyzn.	Podobny do rębaka lecz cięższy i grubszy.	
50	Rozłupniak		Rozbijanie i łupanie kamieni na mniejsze kawałki.	Jedno ostrze płaskie o kierunku równoległym do trzonka, obsadzonego bliżej obucha.	Płytownik. Płytownik.
51	Ciosak		Ciosanie kamieni miękkich.	Jedno ostrze płaskie o kierunku poprzecznym do trzonka, osadzonego bliżej obucha. Szerokość ostrza równa lub mniejsza od szerokości obucha.	
52	Ciosak dziobowy		Ciosanie kamieni twardej.	Ostrze robocze w kształcie ostrosłupa.	
53	Ciosak dwustronny		Ciosanie kamieni miękkich.	Narzędzie dwustronne z ostrzami płaskimi o kierunkach poprzecznych do trzonka.	
54	Zębak poprzeczny		Ciosanie kamieni miękkich.	Narzędzie dwustronne z ostrzami zazębionymi o kierunkach poprzecznych do trzonka.	
55	Zębak podłużny		Wyrównywanie powierzchni.	Dwustronne narzędzie z ostrzami zazębionymi o kierunkach równoległych do trzonka.	
56	Zębak składany		Wyrównywanie powierzchni przy wykańczaniu.	Narzędzie złożone z poszczególnych wymiennych zębów.	
57	Karbownik		Karbowanie powierzchni.	Szereg równoległych trójkątnych ostrzy na powierzchniach roboczych.	
58	Karbownik składany		Karbowanie powierzchni.	Narzędzie złożone z poszczególnych płytowych ostrzy, ześrubowywanych w jedną całość.	

Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
59	Groszkownik		Groszkowanie powierzchni.	Powierzchnie robocze w kształcie ułożonych rzędami czworobocznych ostrosłupów.	Sztokhamer. Karbownik.
60	Groszkownik składany		Groszkowanie powierzchni.	Narzędzie, złożone z poszczególnych wymiennych zębów.	
61	Młot		Pobijanie klinów, wiertel i innych narzędzi.	Narzędzie dwuręczne, dwuobuchowe, o kształcie zwążającym się ku obu końcom.	
62	Młotek prosty		Pobijanie narzędzi i klinów. Zbijanie nierówności kamieni.	Kształt prostopadłościenny. Trzonek sztywny albo elastyczny, osadzony w środku.	Perlik.
63	Młot bakkowy (Babka)		Pobijanie narzędzi. Bicie tłucznia.	Kulisty kształt obuchów.	Pięstnik. Pucka.
64	Pobijak		Pobijanie dłut przy obróbce kamieni miękkich.	Drewniany. Przekrój poprzeczny kołowy lub prostokątny.	Knepel. Pobijak cylindryczny.
65	Młotek brukarski		Roboty brukarskie.	Trzonek w środku młota, zakończonego z jednej strony obuchem, z drugiej płaskim poprzecznym ostrzem.	

Dział IV. Przyrządy różne. Nr Nr (81 ÷ 120)

81	Cyrkiel		Odmierzanie na powierzchni.		
82	Cyrkiel z zaciskiem		Odmierzanie na powierzchni.	Pałak ze śrubą do unieruchomienia nóżek.	
83	Macki		Mierzenie długości, grubości i prześwitów otworów.	Pałakowata forma nóżek.	Cyrkiel kabłąkowy. Taster.
84	Macki z zaciskiem		Mierzenie długości, grubości i prześwitów otworów.	Pałakowata forma nóżek, oraz pałak ze śrubą do ich unieruchomienia.	Taster. Cyrkiel kabłąkowy z zaciskiem.
85	Kątownik		Wyznaczanie kątów prostych.	Kąt pomiędzy ramionami prosty.	Winkel. Węgielnica.

Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
86	Kątownik nastawny		Wyznaczanie kątów dowolnych.	Możliwość zmiany kąta, zawartego pomiędzy ramionami.	Śmiga.
87	Liniał		Sprawdzanie płaszczyzn. Wyznaczanie linii prostych.	Długość do 2 m. Z płaskiej stali. Sztynny.	
88	Łata		Sprawdzanie płaszczyzn. Wyznaczanie linii prostych.	Długość 2 ÷ 4 m. Drewniana wąska gładka deska.	Ważna linia.
89	Poziomnica		Ustalanie i sprawdzanie poziomu.		Waserwaga. Libela. Waga.
90	Pion		Ustalanie i sprawdzanie pionu.		
91	Obsada dłutowa		Umocowanie wymiennych wstawek różnego typu i wymiaru.	Dłutowy kształt. Szczelinowa forma gniazda do umieszczania wstawek.	
92	Obsada młotowa		Umocowanie wymiennych wstawek różnego typu i wymiaru.	Kształt młota z gniazdem na jednym lub obu końcach, służącym do umocowania wstawek. Szczelinowa lub kanałowa forma gniazda.	
93	Wstawki		Zmienne końcówki do umocowania w młotowych lub dłutowych obsadach, z którymi tworzą różnorakie młoty i dłuta.	Różny kształt, wielkość i charakter powierzchni roboczej. Sposób umocowania w szczelinie lub kanale.	
94	Drapak		Zdzieranie i wygładzanie powierzchni miękkich kamieni.	Różna długość rękojeści, szeroka i płaska, wklęsła lub wypukła forma ostrza oraz różny kąt pochyleńa płaszczyzny ostrza względem rękojeści.	
95	Korba ręczna		Mocowanie wymiennych wstawek, służących do wiercenia dziur okrągłych.		
96	Wiertła korbowe		Wstawki wymienne do korby, służące do wiercenia dziur okrągłych.	Różna średnica i charakter ostrza.	
97	Trak ręczny kamieniarski		Przepiłowywanie kamieni.	Wahadłowość ruchu.	
98	Brzeszczot do traka kamieniarskiego		Wymienna wkładka do ramy traka, przepiłowująca kamienie.	Do piłowania kamieni.	Piła.

Nr kolejny	Nazwa znormalizowana	Kształt narzędzi	Główne zastosowanie	U w a g i	Inne nazwy dotychczas używane
99	Uchwyt szlifierski (polerowniczy)		Mocowanie wymiennych bloków z różnego materiału, służących do wygładzania powierzchni kamieni.	Różny sposób umocowania bloków gładzących. Rękojeść pałkowata lub długa prosta.	
100	Gładziło		Wymienny blok do obsadzenia w uchwycie.	Różny materiał i różny charakter powierzchni wygładzającej.	
101	Punktownica		Przenoszenie przy robotach rzeźbiarskich z modelu na kamień charakterystycznych punktów.	Różny sposób umocowania przyrządu. Różna liczba i wzajemny układ przegubów.	
102	Szablon (Wykrój)		Ustalanie i sprawdzanie kształtu wyrobu przez nakładanie na przekrój.	Obrys odpowiadający przekrojowi wyrobu kamieniarskiego.	
103	Szablon sprawdzający (Okrój)		Ustalanie i sprawdzanie kształtu wyrobu przez przykładanie od zewnątrz do powierzchni sprawdzanych lub ustalanych.	Odwrotny obrys odpowiadający zarysom wyrobu kamieniarskiego.	Kontrszablon.
104	Tarnik		Miejscowe wyrównanie niewielkich części powierzchni kamieni.		Raszpla.
105	Pilnik		Miejscowe wygładzanie niewielkich części powierzchni kamieni.		
106	Ubijak brukarski		Ubijanie bruku lub szosy.		Baba.
107	Stępor		Ubijanie i uszczelnianie otworów i gniazd minerskich.	Wykonany z miedzi, mosiądzu lub drewna.	
108	Iglica		Przekłuwanie opakowania nabojów.	Wykonana z miedzi.	
109	Łyżka		Oczyszczanie gniazd w kamieniach w trakcie ręcznego ich kucia lub wiercenia. Usuwanie materiałów wybuchowych, które nie eksplodowały.	Wykonana ze stali. Wykonana z miedzi lub mosiądzu.	
110	Zmiotka		Zmiatanie okruchów i pyłu kamiennego podczas obróbki kamienia.		

Publikacja ze zbiorów Biblioteki Głównej AGH w Krakowie

Biblioteka Główna
AGH w Krakowie

Polskie Normy wydane w latach 1924-1945. Digitalizacja i rozpowszechnienie
projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach
Programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki II - moduł: Wsparcie dla bibliotek naukowych

01.12.2024-30.11.2025

BIBL/SP/0002/2024/02

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
